

домовленості про розширення ринків збуту товарів. Держави вкладають значні кошти у розвиток економіки, впроваджують новітні системи, адже ще з вікової практики меркантилізму відомо, що гроші повинні працювати самі на себе. У такий спосіб можливо стабілізувати економічну і фінансову системи для зміцнення курсу грошової одиниці, що у свою чергу приведе до швидкого розвитку та процвітання країни.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ХАРИЗМАТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА

Доп. – ст. викл. Опанасюк В.В.

Розвиток українського суспільства в умовах сучасного перехідного періоду потребує авторитетного політичного лідера, здатного створити й реалізувати таку модель економічного та політичного устрою, яка забезпечить максимальне наближення до соціальних стандартів передових Європейських країн. Така модель має узгоджуватися з національним характером та національно-культурними інтересами українського народу.

Соціологічні опитування громадської думки, проведені в 2002 році засвідчили, що українці на чолі держави хотіли бачити харизматичного лідера. Однак в емоційному пориві національної спільноти ігнорувалася думка, висловлена ще в XIX ст. німецьким соціологом М. Вебером: харизматичне лідерство нетривке, й опісля завоювання політичної влади трансформується в традиційне або, здебільшого, в раціонально-легальне.

У науковій літературі детально проаналізовані соціологічні та психоаналітичні концепції лідерства, проте культурологічний аспект проблеми донедавна залишався маловивченим. Визначимо за мету огляд культурологічних концепцій харизматичного лідерства, та розпочнемо дослідження з трактування основних понять.

Лідерство політичне (від англ. leader – ведучий, керівник) – процес взаємодії між людьми, в ході якого наділені реальною владою авторитетні люди здійснюють легітимний вплив на

суспільство чи певну його частину, котра добровільно віддає їм частину своїх політико-владних повноважень і прав [1, 309].

Харизма (від грец. *χάρισμα* – милість, благодать, божий дар) – особливий тип легітимності, організації влади і лідерства, заснований на виняткових якостях тієї чи іншої особи, головним чином релігійного або політичного діяча, що дозволяють йому здійснювати в суспільстві функції пророка, вождя чи реформатора [1, 707].

Культурні норми, цінності, зразки поведінки, символи, традиції як основа харизматичного лідерства розглядалися в культурологічних концепціях Е.Шилза, С.Ейзенштадта та С.Лур'є.

Опираючись на концепцію «центральної зони культури» Е.Шилза, С.Ейзенштадт змінює веберівський підхід до трактування харизми як вияву унікальності, богообраності її носія. Для нього, як і для Е.Шилза, цілком переконливим є факт наявності харизми у будь-якого політичного лідера та в умовах будь-якого типу суспільства: чи то традиційного, чи модерного. Традицію він розглядає як застиглу харизму.

«Центральна зона культури» Е.Шилза – це особлива трансцендентна зона, що концентрує та упорядковує символи, цінності, вірування, дії членів певного суспільства. Лідери різних сфер суспільного життя, у тому числі й політичної, безпосередньо причетні до цієї зони. Вона має таку назву тому, що передбачає зв'язок з сакральним; а також тому, що «обумовлює суспільні авторитети» [3, 118]. Переймаючи цю ідею, С.Ейзенштадт наголошує, що харизма тісно пов'язана з традицією, оскільки, як і остання, передбачає певний символічний порядок та певний суспільний ідеал. Однак традиція – це вже сконструйований порядок, а харизма – потенція до його конструювання.

Культуролог С.Лур'є поєднує традицію та харизматичність з певною етнічною спільнотою та етнічними ідентифікаціями. Картина світу в різні періоди життя етносу, стверджує дослідниця, буде змінюватися, проте незмінним залишатиметься

«центральна зона культури». Отже, для неї незаперечним є творча потенція, закладена в традиції.

Таким чином, прихильники примордіалістського підходу до визначення нації послідовно приходять до висновку, здатного пояснити виникнення харизматичного лідерства не лише в традиційних суспільствах, але й в умовах сучасності. У такий спосіб долається однобокість соціологічних та психоаналітичних концепцій лідерства, що тяжіли до ірраціоналістичного пояснення харизматичності чи детермінували її психічними відхиленнями та тоталітарними тенденціями.

1. Горбатенко В.П. Політичне лідерство // Політологічний енциклопедичний словник / За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенька. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
2. Якубовський О.Г. Харизма // Там само.
3. Shils E. Centre and Periphery // The Logic of Personal Knowledge. Essays Presented to Michael Polonai on his Seventieth Birthday. – London: Routledge and Kegan Paul, 1961.

ФОРМУВАННЯ РЕЛІГІЙНО-ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ В ЕПОХУ РЕФОРМАЦІЇ

Доп. - Груба А., ЕФ-57

Наук. кер. – ст. викл. Опанасюк В.В.

Реформація - це безпосередньо історична ситуація XV - XVI століть, яка пов'язана з широким рухом народних мас щодо релігійного питання в європейських країнах. Особливе значення це поняття має для історичного означення революційного руху в Німеччині.

Термін „Реформація” виражає ту суттєву особливість руху, центром якої стала революційна критика та атака на монопольне становище католицької папської церкви та її вчення в політичній, ідеологічній системі європейського суспільства.